سیاست در ایران

جنبش زنان، سیاسی است ۶
انتقاد عضو موتلفه از احمدی نژاد .....
شرط، پوشیدگی است ۷
قابل در دادگاه ویژه روحانیت مشهد .....

سیاست در جهان

۴۸ ساعت تمدید ضرب‌الاجل برای دارفور ... ۸
تدابیر امنیتی ترکیه در عراق .....
کلکسیون آدم‌خوارها ۹
ترکیه از آمریکا موشک هوشمند می‌خرد .....

اقتصاد و بورس

راهی جز افزایش تعرفه مکالمات نیست ۱۰
تشریح عملکرد بانک مرکزی در دولت نهم ...
بانک‌های خصوصی و رشد بهره‌وری ۱۱
ورود به محدوده خطر .....

بازار

گرانی طلا، ارزانی سکه‌ها ۱۲
کاهش قیمت انواع خوراکی .....

دیپلماسی

مسئله‌ای به‌نام آژانس

محمدرضا سرداری

نقش آژانس بین‌المللی انرژی اتمی در تعیین مسیر فعالیت‌های هسته‌ای ایران این روزها برای تصمیم‌گیران ایرانی تبدیل به یک مسئله پیچیده شده است؛ مسئله‌ای از این منظر که عضویت ایران در آژانس و امضای معاهده منع گسترش سلاح‌های هسته‌ای چه فوایدی برای ایران داشته است. برخی از تصمیم‌گیران در روزهایی که مسئله برنامه‌های هسته‌ای ایران از آژانس به شورای امنیت ارجاع شده است انتقادات فراوانی را متوجه سیاست‌های آژانس درباره ایران کرده‌اند. این افراد ضمن طرح موضوع خروج از آژانس در صورت تصویب قطعنامه از سوی شورای امنیت علیه ایران معتقدند چون ایران عضو آژانس است باید از امتیازات عضویت خویش در آژانس نیز بهره‌مند شود و بتواند تحت نظارت این آژانس فعالیت‌های خود را دنبال کند. به گفته این افراد این یک تبعیض آشکار است که ایران به‌رغم عضویت در آژانس و امضای معاهده منع اشاعه حق داشتن فناوری تولید سوخت هسته‌ای را نداشته باشد اما برخی دیگر از کشورها که نه عضو آژانس هستند و نه این معاهده را امضا کرده‌اند سلاح هسته‌ای در اختیار داشته باشند. با یک رهیافت آرمان‌گرایانه به نظام بین‌المللی در عرصه کنونی این اظهارات، اظهاراتی درست و منطقی به‌نظر می‌رسد. یعنی هنگامی که به‌طور مثال کشورها عضویت در سازمان ملل را پذیرفته و منشور ملل متحد را امضا می‌کنند حق دارند ضمانت امنیت و حفظ استقلال خود را در برابر تعدی سایر کشورها از سازمان ملل کسب کنند. اما این همه ماجرا نیست بلکه وقتی می‌توان چنین انتظاری را از سازمان‌های بین‌المللی داشت که روابط قدرت در نظام بین‌الملل بر اساس رهیافت آرمان‌گرایانه محض استوار باشد. در حالی که به نظر می‌رسد پس از فروپاشی شوروی و فروپاشی نظام دوقطبی گذشته که ترکیبی از رهیافت‌های واقع‌گرایانه و آرمان‌گرایانه بود روابط قدرت در ساختار جدید نظام بین‌الملل به سمت رهیافت واقع‌گرایانه سوق یافته است و کشورها برای حفظ استقلال و افزایش قدرت خود در منطقه و جهان بیش از آنکه بتوانند روی سازمان‌های بین‌المللی حساب کنند باید در روابط خود با قدرت‌های بزرگ تجدیدنظر نمایند. با این حال در شرایطی که جهان در مرحله گذار از نظام چندقطبی به نظام تک‌قطبی است سازمان‌های بین‌المللی همچنان نقش خود را بازی می‌کنند و کشورهای ضعیف‌تر نیز هنوز می‌توانند از امکانات این سازمان‌ها برای حفظ قدرت و استقلال خویش در مقابل قدرت‌های بزرگ استفاده کنند. این البته در صورتی است که واحدهای کوچک در نظام کنونی در سیاست‌های خود به گونه‌ای بازی کنند که قدرت‌های بزرگ را رویاروی این سازمان‌ها قرار ندهند. زیرا تجربه نشان داده که این سازمان‌ها قدرت ایستادگی در مقابل این قدرت‌ها را ندارند و شکننده هستند. نمونه روشن این موضوع وضعیت ایران با آژانس بین‌المللی انرژی اتمی است.

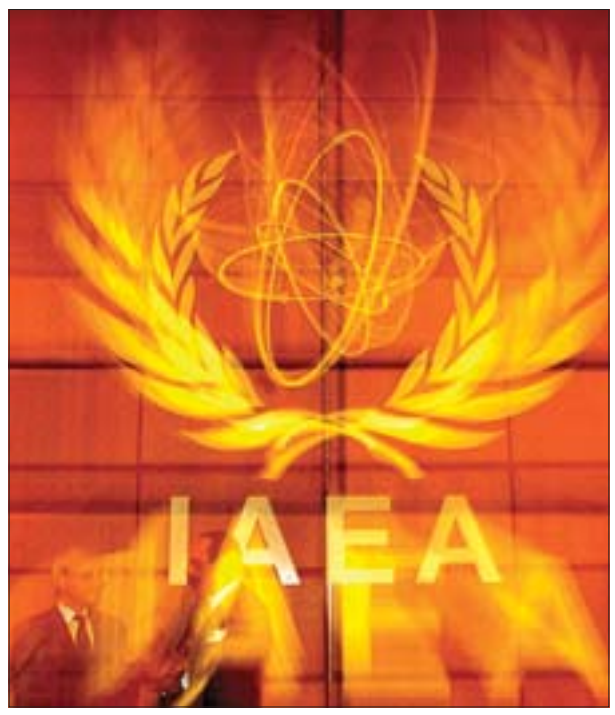

بسیاری که در ایران تصور می‌کنند آژانس نقش ضعیفی در دفاع از حقوق هسته‌ای ایران داشته است به این نکته اشراف ندارند که حضور ایران در آژانس و امضای معاهده منع اشاعه تا چه اندازه در امکان دستیابی ایران به فناوری هسته‌ای نقش مثبت داشته و از سوی دیگر می‌توانسته در حفظ این دستاورد کمک شایانی به ایران نماید. تصور کنید ایران به عنوان یک دولت مستقل از قدرت‌های بزرگ که ۲۷ سال روابط خصمانه‌ای با بزرگترین قدرت جهانی یعنی ایالات متحده آمریکا داشته است و از سوی دیگر روابط متغیری نیز با دیگر قدرت‌های جهانی نظیر اتحادیه اروپا و حتی روسیه برقرار کرده است. ایران کشوری است که در عرصه نظام جدید بین‌الملل نتوانسته همچون کشورهایی چون برزیل، هند و پاکستان که به چرخه سوخت و برخی از آنها حتی به سلاح هسته‌ای دست یافته‌اند روابط خود را با قدرت‌های بزرگ به گونه‌ای تنظیم نماید که با روابط قدرت در نظام جدید بین‌المللی هارمونی داشته باشد. با این حال ایران ۱۸ سال زیر پوشش آژانس به ایجاد و توسعه فعالیت‌های هسته‌ای خود دست زده است و این برنامه را ۱۵ سال بدون مانعی پیش برده است در حالی که این فعالیت‌ها از دید جاسوسان کشورهای مدعی برنامه‌های هسته‌ای ایران نیز پنهان نبوده است. به‌راستی اگر ایران بدون عضویت در آژانس و امضای معاهده منع اشاعه دست به فعالیت‌های هسته‌ای خویش می‌زد آیا چنین امکانی برای مدعیان برنامه هسته‌ای ایران وجود نداشت که زودتر از موعد برخورد خود را با این پروژه ملی آغاز کنند؟ از سال ۱۳۸۱ تا حدود یک ماه پیش که پرونده ایران از آژانس به شورای امنیت گزارش شد پرونده هسته‌ای ایران در آژانس در حال گردش بوده است و ایران نیز تلاش بسیاری کرده تا این پرونده از آژانس خارج نشود. علت این موضوع کاملاً روشن است زیرا برای دفاع از برنامه هسته‌ای ایران حتی در شرایط موجود هیچ سازمانی جز آژانس وجود ندارد و به همین جهت است که همچنان تلاش می‌شود تا پرونده هسته‌ای ایران از شورای امنیت به آژانس بازگردد. بنابراین می‌توان گفت که برخلاف سوءنگاه‌های موجود نسبت به آژانس و حتی گزارش‌های مدیرکل آژانس که در برخی موارد به ضرر ایران بوده است سیاست همکاری با آژانس پشتوانه ۱۸ سال فعالیت هسته‌ای ایران بوده است و می‌توان ادعا کرد که اگر چنین همکاری مثبتی وجود نداشت و ایران تعهدی به عضویت در آژانس نداشت بسیار زودتر از حال می‌بایست شاهد برخورد قدرت‌های بزرگ با برنامه‌های هسته‌ای ایران می‌بودیم. بنابراین این نکته باید در میان تصمیم‌گیران ایرانی لحاظ شود و برای تقویت نقش آژانس در حل این بحران به آژانس فرصت داده شود.

ایران مانعی برای احیای روابط آمریکا و اروپا

ترجمه: آزاده افتخاری

در حالی که روابط ترانس آتلانتیکی (روابط میان آمریکا و اروپا) به سختی تجربه تلخ جنگ عراق را به دست فراموشی می‌سپارد، فقدان گزینه‌های قابل اجرا در مورد بحران هسته‌ای ایران، چالش‌های نوینی برای این روابط کهن پدید آورده است. گردهمایی اخیر مقامات آمریکایی و اروپایی در چارچوب اجلاس بروکسل ـ به میزبانی بنیاد مارشال آلمان ـ بیش از هر چیز با هدف تاکید بر حیات و پویایی روابط آتلانتیکی و جبران تعاملات نه‌چندان خوشایند آمریکا و اروپا در دور اول ریاست جمهوری جورج بوش برگزار شد. اما با وجود آنکه خاویر سولانا رئیس سیاست خارجی اتحادیه اروپا می‌گوید در روابط آمریکا و اروپا مشکلی وجود ندارد و این روابط دوران خوبی را سپری می‌کند، بسیاری تحلیلگران به ویژه کارشناسان اروپایی نسبت به اختلاف نظرهای آشکار میان آمریکا و اروپا در زمینه نحوه برخورد با فعالیت‌های هسته‌ای ایران ابراز نگرانی می‌کنند. آنها می‌گویند: دو طرف درخصوص محدود ساختن فعالیت‌های هسته‌ای ایران اتفاق نظر دارند اما نحوه تحقق این هدف موضوعی برای ادامه اختلافات آنها است. روزنامه فایننشال تایمز با اشاره به قرار گرفتن موضوع ایران در دستور کار دولت بوش می‌نویسد: آنچه که آمریکا می‌خواهد حمایت اروپائیان از گزینه اعمال تحریم‌ها علیه ایران است. اما بسیاری اروپائیان شرایط را به گونه دیگری ارزیابی می‌کنند. مارتا داسو رئیس موسسه آسپن در رم می‌گوید: «ما از احتمال به‌کارگیری گزینه نظامی نگران هستیم. زیرا در این صورت باید با روابط ترانس آتلانتیکی وداع کرد.» یک دیپلمات عالی‌رتبه اروپایی نیز می‌گوید: «کشورهای عضو اتحادیه اروپا واقعاً نمی‌خواهند نظام تحریمی سنگینی را علیه ایران اعمال کنند و می‌کوشند با تکیه بر روسیه و چین ـ دو عضو تاثیرگذار شورای امنیت ـ این روند را متوقف کنند.» وی می‌افزاید: اروپائیان در مقابل آمریکایی‌ها سخت و در برابر روس‌ها نرم رفتار می‌کنند. دن فرد مشاور وزیر امور خارجه آمریکا در امور اروپا این نکته را خاطرنشان می‌سازد تا زمانی که روسیه مطرح باشد همگرایی و تقارب چشمگیری در رفتار آمریکا و اروپا حاصل نمی‌شود. وی می‌افزاید: همکاری آمریکا و اروپا در مورد بلاروس، اوکراین و روسیه یک نمونه عبرت‌انگیز است. با این حال اروپائیان در مورد میزان تکیه بر مسکو دچار تردید هستند. مایکل گلاس وزیر اقتصاد آلمان می‌گوید: «با توجه به اینکه جایگزینی برای روسیه وجود ندارد تکرار این موضوع که به روسیه اطمینان نداریم مشکلی را حل نخواهد کرد.» این در حالی است که آمریکا در مقابل برای حمایت از طرح عضویت اوکراین و گرجستان در ناتو تلاش می‌کند اما فرانسه این حرکت را شتاب‌زده توصیف می‌کند. روزنامه فایننشال تایمز با اشاره به روند کند ارجاع پرونده هسته‌ای ایران به شورای امنیت می‌نویسد: در حالی که تهران به شدت از مواضع هسته‌ای خود دفاع می‌کند، آمریکا، متحدان اروپایی‌اش و روسیه و چین با اختلاف نظرهای فراوانی دست و پنجه نرم می‌کنند. این در حالی است که موقعیت جغرافیایی ایران در خاورمیانه، آسیای شرقی و آسیای میانه، لزوم به‌کارگیری دیپلماسی بین‌المللی در مورد اهداف هسته‌ای این کشور را خاطرنشان می‌سازد. این روزنامه انگلیسی می‌افزاید: برخلاف موضوع عراق، آمریکا در مذاکرات هسته‌ای ایران حاشیه‌نشین است و میدان را برای مانور اروپائیان بازگذاشته است. از سویی دیگر محافظه‌کاران دولت بوش به سختی برای ترغیب متحدان اروپایی خود به حمایت از گزینه‌های اعمال فشار علیه ایران تلاش می‌کنند. این در حالی است که خاویر سولانا می‌گوید: هیچ یک از کشورهای اروپایی از گزینه حمله نظامی حمایت نمی‌کنند و به ائتلاف مورد نظر آمریکا در این زمینه نخواهند پیوست. خبرگزاری رویترز با اشاره به ادعای مک‌کین در این خصوص که ایران مجهز به سلاح هسته‌ای از حمله نظامی نگران‌کننده‌تر است، می‌نویسد: شمار معدودی از اروپائیان با دیدگاه وی هم‌عقیده‌اند. این در حالی است که مقامات آمریکایی سیاست تحریم و ایزوله ایران را بوته آزمونی برای روابط آمریکا با کشورهای آن سوی دریای آتلانتیک توصیف می‌کنند. علاوه بر این مک‌کین به روسیه و چین هشدار داده است در صورتی که در شورای امنیت از رای وتوی خود علیه مواضع آمریکا استفاده کنند، روابط آنها با آمریکا تحت تاثیر قرار می‌گیرد.

هشدار پریماکوف در مورد حمله به ایران

ایسنا: نخست‌وزیر سابق روسیه گفت که حمله هوایی به ایران پیامدهای بسیار جدی برای کل منطقه به دنبال خواهد داشت. به گزارش خبرگزاری نووستی ایگنی پریماکوف در سفری که به دعوت جامعه صنایع رژیم صهیونیستی به تل‌آویو داشت به اورشلیم پست گفت: یک حمله هوایی به ایران بدون شک پیامدهای بسیار جدی در کل منطقه به دنبال خواهد داشت. وی افزود: این کار می‌تواند موج عظیمی از افراطی‌گرایی را در جهان عرب برانگیزد و در این موقعیت بر سر قدرت ماندن برای رژیم‌های کنونی کشورهای عربی بسیار مشکل خواهد بود. نخست‌وزیر سابق روسیه و رئیس اتاق بازرگانی و صنعت این کشور افزود: به همین علت است که روسیه در انجام تمامی تلاش‌های ممکن دیپلماتیک برای جلوگیری از این سناریو بسیار قاطع است و در عین حال گام‌هایی بر می‌دارد تا ایران به تولید سلاح هسته‌ای نپردازد.

خبرها

ترکیه: جنگی در کار نیست

آفتاب: عبدالله گل وزیر امور خارجه ترکیه گفته که پایگاه نظامی اینجرلیک را در اختیار هیچ کشوری از جمله آمریکا قرار نمی‌دهد. وی ضمن مخالفت شدید با حمله احتمالی آمریکا به ایران گفت که به نظر وی جنگی در کار نیست. «گل» می‌گوید که همکاری استراتژیک ایران با روسیه و چین، حمایت دو دولت از تهران، ادامه تلاش برای حل مسئله هسته‌ای ایران از طریق دیپلماتیک، کنار گذاشتن ایده جنگ و تجاوزگری، اظهارات اخیر ژاک شیراک رئیس جمهوری فرانسه درباره اینکه کشورش خواستار حل مسئله ایران است همه نشان می‌دهد که جنگ رخ نمی‌دهد. وزیر خارجه ترکیه اضافه کرد به اعتقاد ما هر کس تلاش کند یا حتی به جنگ فکر کند خود را وارد یک ماجراجویی با نتایج مبهم کرده است. وزیر امور خارجه ترکیه در مورد اقدام آمریکا در اتخاذ گزینه حمله نظامی به ایران ابراز شک و تردید کرد و گفت تهران برگ‌های استراتژیک منطقه‌ای زیادی در اختیار دارد. عبدالله گل در پاسخ به سئوالی درباره اینکه آیا مسئله ایران موجب تنش در روابط ترکیه و آمریکا شده است، با پاسخ مثبت به این سئوال گفت که بله زیرا ما مشارکت در هرگونه اقدام نظامی علیه ایران را رد می‌کنیم و همان‌طوری که گفتم برخلاف پیشنهادهای آمریکا و اسرائیل به هیچ کس اجازه نمی‌دهیم از خاک و پایگاه‌های نظامی به ویژه پایگاه اینجرلیک برای حمله به ایران استفاده کند. وزیر خارجه ترکیه گفت دولت آمریکا به پایگاه اینجرلیک و به طور کلی به ترکیه اهمیت زیادی می‌دهد اما باید یادآوری کنم که حمله و اشغال عراق بدون مشارکت ما صورت گرفت.

چین: شورای امنیت، توانایی بررسی پرونده هسته‌ای ایران را ندارد

ایرنا: سفیر چین در سازمان ملل متحد گفت: بر پایه تازه‌ترین گزارش آژانس بین‌المللی انرژی اتمی، رسیدگی به فعالیت‌های اتمی ایران، مسئله‌ای فنی است و فکر نمی‌کنم شورای امنیت به‌عنوان مجموعه‌ای سیاسی، قابلیت و توانایی حل این مسئله را داشته باشد. به گزارش شینهوا، «وانگ کوانگیا» که کشورش ریاست دوره‌ای شورای امنیت را برعهده دارد در شیکاگو در جمع خبرنگاران افزود: طرح قطعنامه‌ای در شورای امنیت که جایگزین اختیارات آژانس درباره برنامه اتمی ایران شود بسیار خطرناک است. وی گفت: همچنین موضوع طرح قطعنامه در این زمینه با استناد به فصل هفتم منشور سازمان ملل درباره برنامه هسته‌ای ایران مخاطره‌آمیز است. وانگ با اشاره به نشست ماه ژانویه وزیران خارجه آمریکا، روسیه، چین، فرانسه، انگلیس و آلمان برای ارائه گزارش پرونده اتمی ایران به شورای امنیت گفت: در نشست لندن، چنین تصمیم گرفته شد که حکم شورای امنیت در چارچوب تقویت اختیارات آژانس باشد. سفیر چین با بیان اینکه طرح فصل هفتم منشور سازمان ملل، اوضاع را پیچیده می‌کند، افزود: ایرانی‌ها تهدید کرده‌اند اگر این قطعنامه مطرح شود از «ان‌پی‌تی» خارج خواهند شد، در حالی که ما نمی‌خواهیم تهران چنین عملی انجام دهد. وانگ تاکید کرد: اکنون باید به آژانس اجازه داد نقش کلیدی خود را برای یافتن راه‌حل پرونده هسته‌ای ایران ادامه دهد.

رایس تحریم نفتی ایران را منتفی می‌داند

ایسنا: کاندولیزا رایس گفت که امکان دارد آمریکا برای اعمال فشار بر ایران به منظور توقف برنامه هسته‌ای‌اش گام‌هایی را خارج از شورای امنیت بردارد. به گزارش خبرگزاری رویترز کاندولیزا رایس وزیر امور خارجه آمریکا در گفت‌وگویی تلویزیونی اظهار کرد که واشینگتن همچنان گام‌هایی دیپلماتیک را در اختیار دارد که می‌تواند از طریق شورای امنیت علیه ایران بردارد. رایس به تلویزیون سی‌بی‌اس گفت: قاطعانه معتقدم که تیرهای دیپلماتیک بسیاری در تیردان‌مان در شورای امنیت و نیز کشورهای هم‌عقیده داریم که قادر خواهند بود و تمایل خواهند داشت معیارهای بیشتر را در صورتی که شورای امنیت با سرعت کافی حرکت نکند، بررسی کنند. وی مدعی شد که ایران جامعه جهانی را به بازی گرفته است. وزیر امور خارجه آمریکا ادامه داد: وقتی ایرانی‌ها چیزهایی نظیر این را می‌گویند که ما اهمیتی به تحریم‌ها نمی‌دهیم، آنگاه من از خود می‌پرسم چرا آنها به سختی تلاش می‌کنند تا خارج از شورای امنیت بمانند. رایس همچنین گفت: هیچ‌کس تحریم نفتی یا گازی علیه ایران را در نظر نمی‌گیرد.

ورود نیروهای ایران به عراق تکذیب شد

ایسنا: یک مقام مسئول گزارشات رسانه‌ای منتشره مبنی بر ورود نیروهای مرزی ایران به عراق در منطقه حاج عمران را یک گزارش مغرضانه و ساختگی دانست. این مقام مسئول تصریح کرد که نیروهای دفاعی جمهوری اسلامی ایران در چارچوب مقابله با تحرکات مذبوحانه گروهک‌های تروریستی در مرزهای کشور هوشیاری لازم را داشته و در جهت استقرار امنیت اقدام خواهند کرد. به گزارش رویترز، وزارت دفاع عراق پیشتر با صدور بیانیه‌ای مدعی شد که نیروهای ایران مواضع شورشیان کرد در عراق را در ماه جاری گلوله‌باران کرد و پنج کیلومتر در داخل خاک عراق پیشروی کرده است. وزارت دفاع عراق در این بیانیه ادعا کرد: نیروهای ایرانی نواحی مرزی منطقه حاج عمران را بمباران کرده‌اند، نیروهای ایرانی پنج کیلومتر از مرز عبور کرده‌اند و لولان را با بیش از ۱۸۰ توپخانه سنگین بمباران کرده و حزب کارگران کردستان (پ‌ک‌ک) را هدف قرار داده‌اند. خبرگزاری فرانسه نیز به نقل از یکی از رهبران پ‌ک‌ک مدعی شد که نیروهای ایرانی دیروز مواضع کردها در عراق را برای دومین روز بمباران کردند. این خبرگزاری به نقل از رستم جودی یکی از رهبران حزب کارگران کردستان عراق (پ‌ک‌ک) مدعی شد: بسیاری از خانواده‌ها مجبور شدند خانه‌هایشان را ترک کنند.

خبرها

کاسترو: مردم ایران قهرمانند

ایسنا: رهبر کوبا گفت که اگر آمریکایی‌ها ناآگاه و احمق نبودند، تشخیص می‌دادند که نمی‌توانند با مردم ایران بدرفتاری کنند. به گزارش پایگاه خبری تی‌ام‌سی‌نت فیدل کاسترو رهبر کوبا در سخنرانی آخر هفته‌اش در هاوانا افزود: مردم ایران واقعاً قهرمان هستند. کاسترو این سخنان را در افتتاحیه نشست سه‌جانبه با حضور هوگو چاوس رئیس‌جمهور ونزوئلا و اوو مورالس رئیس‌جمهور بولیوی اظهار داشت. وی با تکذیب گزارش سالانه وزارت امور خارجه آمریکا که کوبا را در کنار ایران، کره شمالی، سوریه، سودان و لیبی حامی تروریست می‌خواند، گفت: برای ما جای افتخار است که دوست ایران و کره شمالی باشیم. براساس این گزارش در این سخنرانی کاسترو آنچه را که «آماده‌سازی واشینگتن برای آغاز حمله علیه ایران با استفاده از سلاح‌های هسته‌ای» می‌خواند، مجدداً محکوم کرد.

اقدام علیه ایران به ضرر صلح بین‌المللی

ایسنا: وزیر امور خارجه پاکستان نسبت به حمله علیه ایران هشدار داد و آن را خلاف منافع صلح بین‌المللی و جهان غرب دانست. به گزارش خبرگزاری هند خورشید محمود قصوری وزیر امور خارجه پاکستان به خبرنگاران گفت: اسلام‌آباد حل مسالمت‌آمیز برنامه هسته‌ای ایران را خواستار است و اگر خدای ناکرده حمله‌ای علیه ایران صورت بگیرد، ضربه‌ای برای نیروهای میانه‌رو در جهان اسلام خواهد بود. وی با اظهار اینکه هرگونه اقدام مواجهه‌جویانه علیه ایران به نفع نیروهای افراطی است، افزود: حمله به ایران به عنوان حمله علیه یک کشور مسلمان دیگر در نظر گرفته خواهد شد که به نفع صلح بین‌المللی و نیز جهان غرب نخواهد بود.